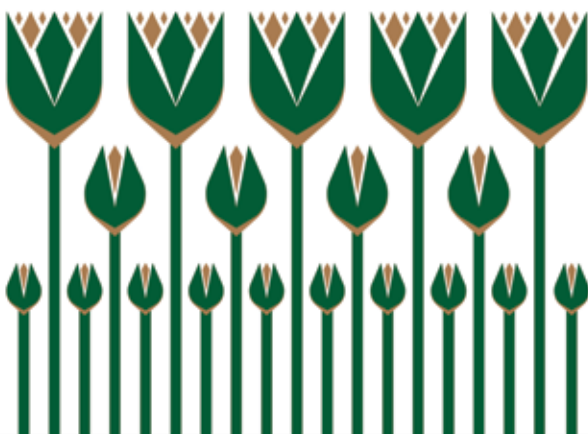

AVIGNON BEŞLİSİ -1-

Monsieur

ya da Karanlıklar Prensi

ROMAN

Lawrence
Durrell

5.BASKI

ÇEVİRİ: SEÇKİN SELVİ

can
modern

LAWRENCE DURRELL
MONSIEUR
YA DA KARANLIKLAR PRENSİ
AVIGNON BEŞLİSİ 1

Can Modern

Monsieur ya da Karanlıklar Prensi: Avignon Beşlisi 1, Lawrence Durrell

İngilizce aslından çeviren: Seçkin Selvi

The Avignon Quintet 1: Monsieur or The Prince of Darkness

İlk baskı: Faber & Faber, 1974

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Faber & Faber, 1986

© 1974, Lawrence Durrell

© 1992, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1992

5. basım: Şubat 2023, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Düzeltili: Aylin Samancı Elmasdağ

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çifttehavuzlar Sk. No: 16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6036-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

LAWRENCE DURRELL
MONSIEUR
YA DA KARANLIKLAR PRENSİ
AVIGNON BEŞLİSİ 1

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Seçkin Selvi

♥can

Lawrence Durrell'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Justine / İskenderiye Dörtlüsü 1, 1984

Balthazar / İskenderiye Dörtlüsü 2, 1984

Mountolive / İskenderiye Dörtlüsü 3, 1984

Clea / İskenderiye Dörtlüsü 4, 1984

Livia ya da Diri Diri Gömülmek / Avignon Beşlisi 2, 1995

Constance ya da Yalnızlıklar / Avignon Beşlisi 3, 1996

Sebastian ya da Güçlü Tutkular / Avignon Beşlisi 4, 1996

Quinx ya da Kusursuzluk Peşinde / Avignon Beşlisi 5, 1998

Kara Defter, 1997

Karanlık Labirent, 2007

Kıbrıs'ın Acı Limonları, 2007

LAWRENCE DURRELL, 1912'de Hindistan'da doğdu. Genç yaşta İngiltere'ye giderek Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmaya başladı. Mısır, Yugoslavya, Rodos, Kıbrıs ve Güney Fransa'da görev yaptı. Hindistan'da Hint ve Tibet kültürünü, dinlerini ve mistik atmosferlerini yakından tanıdı. Kıbrıs'taki görevi ise, ona başta Mısır olmak üzere Akdeniz ülkelerinin uzun geçmişi, inanışları, gizemle gerçeğin birbirine örüldüğü yaşam biçimleriyle tanışma fırsatını verdi. Bu bilgi ve birikimler, Eskiçağ'ın belli başlı kültür merkezi İskenderiye ve Akdeniz'in öteki ucunda, Ortaçağ Avrupa'sını karanlığa boğan kilise egemenliğinin başkenti Avignon ortamında yüzyılımızın en çarpıcı romanlarını hayata geçirdi: *İskenderiye Dörtlüsü* ve *Avignon Beşlisi*. Durrell, 1990'da Fransa'da öldü.

SEÇKİN SELVİ, Üsküdar Amerikan Koleji'ni bitirdikten sonra öğrenimini Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde sürdürdü. İlk çevirisini 1957'de Sahne Z'de oynanan William Saroyan'ın *Merhaba Dışarıdaki* adlı oyunuyla yaptı. Meslek yaşamını çevirmenlik, gazetecilik ve tiyatro eleştirmenliği dallarındaki paralel çalışmalarıyla yürüttü. 1971-1980 arasında *Tiyatro 70* dergisini, 1981-1982'de *Edebiyat 81* dergisini çıkardı ve genel yayın yönetmenliğini üstlendi. 1982-1993 döneminde *Günaydın* ve *Sabah* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. 1986 yılından bu yana *Milliyet Sanat* dergisinde tiyatro eleştirileri yazıyor. Müjdat Gezen Sanat Merkezi'nde beş yıl, Yeditepe Üniversitesi Tiyatro Bölümü'nde on yıl eleştiri-

ri dersi verdi. Tiyatro, felsefe ve edebiyat dallarında 179 yapıt çevirdi. Dünya Kitap Dergisi 2011 Yılın Çeviri Kitabı Ödülü'nü, çevirmenliğinin 50. yılında Çevirmenler Derneği Onur Ödülü'nü, eleştirmenliğinin 50. yılında Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Onur Ödülü'nü aldı. Çevirmen ve editör olarak çalışmalarını sürdürüyor.

Ghislaine de Boysson'a

Bir okuma şöleni

Lawrence Durrell kendisiyle yapılan son söyleşilerden birinde¹ yapıtını üç evrede, üç süreçte gerçekleştirmeyi tasarlamış olduğunu söyler: *Agôn*, *Pathos* ve *Anagnorisis*. *Agôn*, Eski Yunan'da yarışmalara verilen addır. Antikçağ Grekleri dinsel bayramları *agonistika* (vücut ve düşünce yarışları) ve *gymnastika* (bedensel gösteri, jimnastik)'yla kutlarlardı. Duygulanım anlamına gelen *Pathos* deyimini Antikçağ'da, bir anlamda, *Logos* (usla kavrama) deyiminin karşısı sayılmıştır. *Anagnorisis*'e gelince, Aristoteles, *Poetika*'sında, *tanınma* anlamına gelen bu kavramı tragedyanın öğelerinden biri olarak sayar. *Anagnorisis*, bilgisizlikten bilgiye geçiştir. Bu da, alın yazısının mutluluk ya da felaket için belirlediği kişilerin ya dostluğuna ya da düşmanlığına götürür insanı.

Lawrence Durrell yanıtını şöyle tamamlar: *Kara Defter*, benim *agôn*'umdur, yani savaş alanım. *Pathos* bir tanıma tarzıdır; *anagnorisis* ise gerçekleştirme ve bütünsel kabuldür. İnsanın, nevrozunun tıkanmış karbüratörünü açması için bu evreden geçmesi gerekmektedir. *İskenderiye Dörtlüsü*² benim için *pathos*'tu. Yakın zamanda her şeyi kabul etme umuduyla, benim *anagnorisis*'im olan *Avignon Beşlisi*'ni tamamlamaya çalışıyorum.

Kara Defter'de yazar, ağır bir ruhsal ve aktörel bunalım yaşamış ve bu onun *agôn*'u olmuştur. Tıpkı savaşa giderkenki durum gibi. İnsan, dönebilirse tepeden tırnağa değişmiş olarak döner savaştan. Durrell da *Kara Defter*'den sonra artık bambaşka bir insandır.

Yazarına göre, *İskenderiye Dörtlüsü*, kişiliğin bağıntılı ve belirli olmadığını telkin eden bir Avrupa romanıdır. *Dörtlü* yalnızca gerçekliğin değişkenliği üzerinde değil, insan kişiliği üzerinde de durur, onun da belirsizliğini göstermeye çalışır. Einstein'ın görelilik kuramının roman anlatı yöntemine yansımaları romancının uyguladığı kurgu. Nesnenin algılanmasını sağlayan üç boyuta, Einstein'ın "zaman" boyutu, dördüncü boyut olarak eklenmiştir. Bunun sonucu olarak, dördüncü kitap olan *Clea*'da belirgin bir zaman eksenini de duyumsanır.

Justine'de (1. basım: s. 82; 2. basım: s. 76), bir kahramanının söylediği gibi kitabının "düş kurmasını" istemektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi, *İskenderiye Dörtlüsü*, kişiliğin belirli ve bağıntılı olmadığını ama özel nitelikler oluşturduğunu telkin eden bir Avrupa romanıdır. *Avignon Beşlisi* ise kişiliğin ayrımını tartışma konusu yapan bir Tibet romanıdır. Durrell, *Dörtlü*'de yararlandığı, matematiğin ve nesneye bakışımızın temelinde bulunan dört boyutuyla Budizmin beş *skanda*'sı (ögesi) arasında bir birleşme noktası kurmaya çalışmaktadır. Buddha'ya göre, her var olan şey (ister doğal, ister ruhsal olsun) şu beş ögenin karışımından oluşmuştur: Özdeksellik, duygu, algı, zihinsel biçimlenme ve farkında olma... Buddha'ya göre her şey özdekseldir. Buddha, ayrıca, evrenin hiçbir yerinde, öncesiz ve sonrasız ve değişmeyen bir varlığın bulunmadığını söyler. Açıkça, tanrılık varsayımını yadsır. Durrell bu beşlemenin simgesine uygun olarak beş kitap düşünmüştür: *Monsieur ya da Karanlık-lar Prensi*; *Livia Diri Diri Gömülmek*; *Constance ya da Yalnızlıklar*; *Sebastian ya da Güçlü Tutkular* ve *Quinx ya da Kusursuzluk Peşinde*. Birincisi 1974 yılında, sonuncusu ise 1985'te yayımlanan beş romanın mekânı da *Dörtlü*'de olduğu gibi gene bir kenttir: *Avignon*. Örneğin, *Constance*'ta *Justine*'in sürüdüğü kokuyu tanımak nasıl olası ise, *İskenderiye*'yle *Avignon* da bilimcilerin (gnostiklerin) tarihsel varlığıyla birbirine bağlıdır. Yazar, *Dörtlü*'de *İskenderiye*'yi matematiğin temelinde bulunduğu için seçmiştir. *Avignon*'a gelince Ortaçağ ve Rönesans düşüncesi aşağı yukarı bu kentte biçimlenmiş, banker ve asker niteliğiyle tanınan Tapınak tarikatının da merkezi olmuştur. *Beşli*'de, geri planda da olsa önemli bir yer tuttuğu için bu tarikatın söz etmemiz gerekiyor: Bu şövalye tarikatı, 1119 yılında Kudüs'te Fransız şövalyesi Hugues de Payens ve birkaç şövalye

arkadaşı tarafından kuruldu. Öğreti olarak Augustinusçuluğu benimseyen tarikatın amacı, kutsal kent Kudüs'ü korumaktı. Zamanla rahiplerin de katıldığı bu tarikat bir hayli genişledi ve güçlendi. Özel bir banka kurdukları, krallara bile borç verecek kadar zenginleştikleri söylenir. Zenginlikleri öylesine artmıştı ki Fransa kralı Yakışıklı Philippe ve Papa V. Clemens'la araları açıldı. Sonunda, zenginliklerine el koymak isteğinin de etkisiyle, tutuklandılar ve Engizisyon Mahkemesi'nde işkence gördüler. Doğu'da şarap ve Hasan Sabbah'ın Batını Haşhaşiye tarikatıyla tanışan tarikat üyeleri, aynı zamanda, tanrısal bilgiye tümüyle ulaşabileceğini ileri süren gnostisizm'den de etkilenmişlerdir.

Daha sonra, 1957 yılında Avignon yakınlarındaki Sommières'e yerleşen Lawrence Durrell, bir gün, tarikat üzerine yazılmış bir incelemeyi okurken, teslim oluşlarındaki gizden etkilenip serüvenlerini ve gizlerini yeni bir romanın malzemesi yapmaya karar vermiş.

Beşli'nin ilk romanı *Monsieur ya da Karanlıklar Prensi*³ garip bir intiharla (belki de ritüel bir cinayettir) başlar ve bu intiharın nitelik ve nedenini araştırarak gelişir. Bu süreç içinde, bir çift aşk üçgeni sahneye gelir: Birisi erkek kardeşi, birisi kocası olan iki eşcinsel arasında kalan bir kadın ve birisi karısı, birisi karısının sevgilisi, iki lezbiyen arasında kalan bir İngiliz yazar. Tutkuları ya da hastalıklarıyla birbirine bağlı bu altı simetrik kişiye, bunların üzerinde etkili olan üç kişi daha eklenir: Tapınak mezhebiyle ilgili araştırmalara tutkun bir İngiliz tarihçi; gnostisizm tarikatı üyesi bir İskenderiyeli erkek ve Çingenelerle birlikte dünyayı dolaşan bir banker kızı.

Bu insanların çoğu; roman, mektup, tarih incelemeleri yazarlar ve günlük tutarlar. Birbirlerinin yazılarına girdikleri gibi, *Monsieur* de bunların metinlerinden parçalar aktarır. Bütün bunlar, yazarın ölüm, aşk, delilik, Tanrı ve şeytan bağlamında düşüncelerini sergilemesine yardımcı olurlar.

Beşli'nin ilk ayağı, başka bir deyişle, bir "beşli"nin çaldığı partiyonun ilk *mouvement*'i olan *Monsieur*, kendi ürettiği ve çevresinde oluşacak yapıtın niteliksel düzgüsünü de temsil ediyor; çünkü birden fazla roman içeriyor, birden fazla romanı kapsıyor: Bir bölümün gerçekliği, kendisini izleyen bölümün öncüsü, romanesk malzemesi oluyor ve bu böyle sürüyor. Yazarın "prizmatik görme" (algılama, tasarım) adını verdiği bu

yönteme, bu usta işi ayna oyunlarına, okur, *Justine*'den bu yana artık alıştı. Aslında, "alıştı" dememek gerek; artık yabancı değil aynanın yansımalarına.

Roman, anahtar-kişinin ölümüyle başlıyor: Tapınak mezhebine ona ihanet etmek amacıyla giren bir soylunun soyundan gelen Piers de Nogaret, daha önce de belirttiğimiz gibi intihar eder ve kız kardeşi Sylvie aklını yitirir. Yapıtın geri kalan bölümü, bu başlangıç darbesinin neden olduğu özekteş, aynı merkezden çıkan dalgaların betimlenmesinden, yorumlanmasından oluşur: Her ilişki, kendisinden daha derin bir başka ilişkiyi; her durum, kendisinden daha geniş boyutlu bir durumu açılar.

Sylvie'nin kocası Bruce, olay yerine gelir ve romanın ikinci yarısında söz alır. Örgü yumağı açıldıkça, Piers ile kız kardeşi Sylvie arasında bir enest tutku bulunduğu; Piers'in intiharına ise, Mısır'da bulunduğu sırada girdiği bir gnostik tarikatın neden olduğu anlaşılır. Nihayet, Bruce'ün eline geçen kâğıtlar arasında, ortak arkadaşları, romancı Rob Sutcliffe'in "Venedik Defterleri" de bulunmaktadır. Rob Sutcliffe bu bitmemiş romanında, Bruce-Sylvie-Piers aşk üçgenini ele almıştır.

Kitabın ikinci bölümünde söz alan Sutcliffe aracılığıyla yeni bir aşk üçgeni keşfederiz: Sutcliffe ve onun umutsuzca sevdiği karısı Pia; Pia'nın âşık olduğu, olağanüstü güzel, Amerikalı zenci kadın Trash. İkinci üçlünün ortaya çıkmasıyla birinci üçgen gerçekliğini yitirir: Daha önce olanlar belki de yazılmakta olan (*work in progress*) bir romanın parçalarından başka bir şey değildir; tanıdığımız Bruce, Sylvie ve Piers, belki de romancı Sutcliffe'in bir yeniden yaratısıdır.

Bütün yapıt, biri enestinin, öteki eşcinselliğin izlerini taşıyan bir çift "inançsız üçleme"nin üzerinde yoğunlaşır. Bir çift üçgen, kim olduğu belli olmayan yaratıcılarının zihninde gnostik kavramını da yansıtır: Kitabın ortalarında bilgin Akkad tarafından açıklandığına göre, her şeyin kaynağında bir üçlü (iki erkek ve bir dişi) bulunmaktadır.

Monsieur'de dünyanın, özellikle de çağdaş dünyanın reddi anlamına gelecek ipuçları da var: Kitabın sonuna doğru Akkad, bu reddi uzun bir mektupla açıklar: Tarihin akışı değişti-rildi, insan duyarlılığının eksenini tümüyle yanlış okundu, yanlış yorumlandı; mal mülk edinme ve onun gölgesi olan tüketim,

insanın yüreğini mühürledi ve *Monsieur*, “Karanlıklar Prensi” –çünkü *şeytan* bir *gentleman*’dır– çağcıl dünyada egemenlik sürmektedir.

Burada duruyorum. Çünkü neredeyse romanı iyice özetleyip işin tadını kaçıracağım.

Çağımızın son birkaç “büyük” romancısından biri olan Lawrence Durrell, 27 Şubat 1912’de Jalunda’da (Hindistan) doğdu. Sekiz ya da dokuz yaşında, babası kendisine ne olmak istediğini sorduğunda, “Yazar olmak isterdim,” diye yanıtladı. İlk şiirlerini on dokuz yaşında yazdı ve ilk romanı *Pied Piper of Lovers*’ı (Âşıkları Peşinden Sürükleyen Kavalcı) 1935 yılında, yirmi üç yaşında yayımladı. Hindistan’dan ayrılan ailesi Adriyatik Denizi’ndeki Korfu Adası’na yerleşti. Bu sırada, daha sonra en yakın dostu olacak olan Henry Miller’la tanıştı ve on romanlık (*İskenderiye Dörtlüsü* ve *Avignon Beşlisi*’yle birlikte) bir büyük yapıtın ilk *mouvement*’ı (eleştirmenler bu müzik deyimini özellikle kullanıyorlar) olan *Kara Defter*’i (1938) yayımladı.

Diplomatik mesleği (Attilâ İlhan onun casus olduğunu söyler), onu dünyanın dört bir yanına sürükledi: Kahire, İskenderiye, Rodos, Arjantin, Yugoslavya ve Kıbrıs.

1957 yılında Güney Fransa’ya yerleşti ve *İskenderiye Dörtlüsü*’nün ilk kitabı olan *Justine*’i yayımladı. 1970’ten sonra *Avignon Beşlisi*’ni yazmaya başladı.

Resimlerini *Oscar Epts* adıyla imzalayan ve ilk sergisini 1970 yılında, Paris’teki Galerie de Seine’de sergileyen yazarın resimleri, şu günler, Sommières’deki “Lawrence Durrell İnceleme ve Araştırma Merkezi”nde sergileniyor.

Lawrence Durrell, 1990 yılının Kasım ayında Sommières’deki evinde öldü.

Biraz önce, “çağımızın son birkaç büyük romancısından biri” olarak tanımladığım Durrell’in büyüklüğü nereden geliyor? Vladimir Vokoff’un “Muhteşem Lawrence”⁴ olarak tanımladığı yazarla ilgili olarak, *İskenderiye Dörtlüsü*’nün Türkçe basısına yazdığı önsözde şunları söyler Akşit Göktürk:⁵ “İngiliz yazınında roman alanında Henry James, Joseph Conrad, James Joyce, Virginia Woolf, Dorothy Richardson gibi anlatı ustalarının yöntem deneylerinin neredeyse unutulduğu, gelenekçi çizgide sıradan romanların yaygınlaştığı dönemde Durrell’in anlatı yöntemini kendine sorun edinen bir yazar olarak ortaya çık-

ması çok ilginçtir. Einstein ile Freud'un bilimsel kuramlarından esinlenerek geliştirdiği anlatı yöntemiyle roman biçiminde yeni bir devrimi dener Durrell... İngiliz yazınının Elizabeth çağı yazarları gibi, Shakespeare gibi, Joyce gibi, dilin bütün olanaklarının tadını çıkarma çabasında bir yazardır. En kabasından en incesine değin türlü insan yaşantısını, güzeli, çirkini, gülüncü acıklısı, yücesi aşağılığı, açığı kapalıyla coşkuyla yazar. Bu bakımdan dörtlü dizisi, her şeyden önce sözcüğün gücüne, unutulmuş bir söylem biçimine yeniden dönüşür.”

Şimdi, 1970'ten sonra iyice yaygınlık kazanan “metin üretme” döneminde dilin yazınsal yapıtın merkezine oturtulduğu savını ileri sürenler çıkabilir. Doğrudur, son otuz yılda, yazınsal yapıtın her şeyden önce bir dilsel yaratı olduğu elbette anlaşılmıştır ama yazınsal yapıtın içermesi gereken “şey”de iyice ihmal edilmiştir. Bu “şey”, yani tarihsel, toplumsal, felsefi, insani katmanlar Lawrence Durrell'in yapıtının “serüven” örgüsünde ve kurgusunda bütün görkemleriyle yer alırlar. Yaşam, aşk, ölüm ve zaman kavram ve süreçleri; bunların irdelenmesini yazınsal yapıtın özeğine oturtmak; insanın inancını ve inançsızlığını bunlar karşısında denemek bir yazarın Yunan tragedyasının yolunu seçtiğini gösterir. Yunan tragedyası çok yalındır ama yolu uçurumlarla döşenmiştir. Durrell bu uçurumlardan hiçbirine düşmemiş, doruklarda ise başı dönmemiştir.

Lawrence Durrell, düşünen, düş gören ve “yaratan” bir yazardır; gerçek bir dil ve biçem ustasıdır.

Yazımı, Durrell'a sorulan bir soru ve yazarın bu soruya verdiği yanıtı⁶ aktararak bitireceğim:

Soru: “Karşıtlıkları geliştirmeyi seven bir aykırı düşünce (paradoks) adamısınız: Güneyi, Akdeniz'i seçmiş bir Kuzeylisiniz; inançlara ve dinlere karşı büyük bir ilgi duyan bilinmezciniz (agnostik), çileciliğe eğilimleri olan (ama) nefesine düşkün ve ehli keyif bir insansınız; zengin bir barok üslupla yazan özlü söz konuşmacısınız, yalnız yaşamayı seven büyük bir toplumcul insansınız... Bu tuhaf davranışların nedeni ne, bu karşıtlıkları kendinizde uzlaştırmayı nasıl başarıyorsunuz?”

Yanıt: “Sizi Çinli filozof Zhuangzi'nin bir öyküsüyle yanıtlayacağım. Bir gün çömezlerinden biri ustasının yanına gelip şöyle demiş: ‘Üstadım, elli yıl çalıştıktan sonra suyun üzerinde nasıl yürüneceğini öğrendim.’ Usta onu şöyle yanıtlamış: ‘Bravo

ama vazgeçebilir misiniz?’ Aykırı düşüncenin temel olduğunu sanıyorum. Ben, Budizmin Groucho Marx’ı olan Zhuangzi’nin öğüdünü dinledim.”

Özdemir İnce
Şişli, 2 Ekim 1992

Notlar:

1. *Magazine Littéraire* dergisinin Eylül 1984 sayısında yayımlanan, Jean Montalbeti’nin yaptığı söyleşi. Bu söyleşi, *İskenderiye Dörtlüsü*’nün dördüncü kitabı olan *Clea*’nın sonuna eklenmiştir.
2. *İskenderiye Dörtlüsü* (*Justine, Balthazar, Mountolive ve Clea*) Can Yayınları tarafından yayımlanmıştır.
3. “Karanlıklar Prensi” deymi şeytanın sıfatlarından biridir.
4. Vladimir Volkoff, *Lawrence Le Magnifique, Julliard / l’âge d’homme, 1984.*
5. Akşit Göktürk’ün bu yazısı *Justine*’in önsözü olarak yayımlandı. Can Yayınları, 1984 ve 1989.
6. *Clea*’nın sonunda yer alıyor.

Kaynaklar:

1. Jean Montalbeti’nin yazarla yaptığı söyleşi. (*Magazine Littéraire*, Eylül 1984, “Lawrence Durrell en dix mouvements”.)
2. Robert Lout, “Un livre qui rêve”, *Magazine Littéraire*, Mart 1977.
3. Jacqueline Piatier, “Lawrence Durrell et le prince des ténèbres”, *Le Monde*, 10 Aralık 1976.
4. Jean Freustie, “Monsieur ou le prince des Ténèbres”, *Le Nouvel Observateur*, Sayı 634, 3-9 Ocak 1977.

1

“*Outremer*”¹

Paris'ten güneye inen tren, öteden beri bindiğimiz hep aynı trendi; mavimsi ışıklarını alacakaranlık görüntüleri üzerine parıltılı bir solucan gibi uzatan, hep o ağır aksak, uzun katar. Tren, Provence'a şafakta, çoğu kez de çevreyi bir kaplan postu gibi harelendiren benekli ay ışığı eşliğinde varırdı. Ne kadar iyi anımsıyordum, o ne kadar iyi anımsıyordu! Bir zamanlarki ben olan Bruce ve her gün azar azar karaladığım bu sözcükleri yazarken dönüştüğüm Bruce. Beklenmedik duruşları, beklenmedik gecikmeleri olan bir tren; herhangi bir yerde, dağ başında bile uykuya dalabilir, orada öylece düşüncelere dalıp saatlerce kalabilirdi. Belleğin çırpıntıları ve girdapları gibi – örneğin, “intihar” sözcüğünün çevresinde anafora kapılan düşünceler gibi, ürkmüş kurbağa yavruları gibi. Bizim tren, gideceği yere hiçbir zaman zamanında varmadı, hiçbir zaman da varmayacak.

Katarın sonunda, ışıkları yanan üçüncü sınıf kompartımandaki yalnız yolcu, bunları düşünüyordu. Bu adam,

1. Kitabın orijinalinde Fransızca olarak yer alan sözcükleri olduğu gibi aktarıyoruz. *Outremer*, Hıristiyanlığın başlangıcında ruhani gizleri bildiklerini savunan gnostiklerin, görüşlerini denizaşırı ülkelerde yaymakla görevlendirdikleri kişilere verilen bir san. Gnostisizm: İrfaniye, bilinircilik. Gnostik: Bu öğretiye inanan kişi. (Y.N.)

donuklaşmış aynada kendini seyrediyordu. Bahar başlangıcında hep böyle olurdu, diye geçirdi içinden – ta tıp öğrencisi olduğu günlerde bile. Bu mevsimde, tren yankılar yaparak Dijon’dan çıktı mı bomboş olurdu. (Oraya gitmeyeli ne kadar olduğunu anımsamaya çalışıyordu ama köşesine çekilmiş, yarı uyur yarı uyanık otururken, gerçekte buradan hiç uzaklaşmamış gibiydi. Ya da en azından kendinden bir parça, şehrin gölgeli sokaklarında ve ıssız alanlarındaydı her zaman.)

Ama mavi bir telgrafın çağrısı üzerine, Kuzey kışından bahar başlangıcına emekleyerek, eskilerden farklı bir dönüştü bu kez. Hem de böyle bir yolculuk için berbat bir mevsimdi! Kuzeyde kar fırtınası demiryolu trafiğini felç etmişti, burada ise bahar, toprağın donunu neredeyse çözmeye kararlı gibiydi. Dut ağaçlarının yeşil kuşağını geçip zeytin bölgesine gelince, insan buna iyiden iyiye inanıyordu; çünkü şafak kurşuniliğinde bile, altın renkli mandalinalar, Epikuros’un Yunan bahçelerindeki gibi hevenk hevenk salınıyordu. Yolcunun gözleri, iki yandan uçup giden görüntülere, ne olduklarını görmeden değip geçiyordu.

Gecenin geç saatlerindeki yolcu bendim, Bruce; ve bu yolculuğu da kendim seçmemiştim. Beni Prag’dan Güney’e çağıran telgraf, kısa ve özlüydü. En eski ve en iyi dostum Piers de Nogaret’nin intiharını bildiriyordu. Aslında Piers dosttan da öteydi çünkü telgraf her ne kadar aile noteri tarafından çekilmiş olsa da, Piers’in kardeşi Sylvie benim karımdı. Telgraf, son birkaç yıldır sağlık danışmanı olarak çalıştığım İngiliz Elçiliği’ne geldi. “Hizmetinizdeki Doktor Bruce Drexel” – ne kadar gerçeğe uzak geliyor bu, zamanın hıncını hesaba katmayan çok eskilerdeki belirsizliklerin bir yankısı gibi tıpkı! Aynada-

ki adam, çekingenlikle bakıyordu kendisine. Tren homurdanarak ilerliyordu.

Roman kahramanlarının yaptığı gibi, düşüncelerini ve duygularını nesnelleştirmeye çalışıyor olmalıydı ama beceremiyordu. Aslında, Rob Sutcliffe'in bizi konu ettiği ünlü romanında her şey aynen böyle başlar. Şimdi ben de tıpkı onun romanında kendisine önemli şeyler söyleyecek olan ölüm döşegindeki (tek fark buydu) arkadaşının yanına çağrılan kişiye benziyordum tuhaf bir biçimde. Sylvie de orada, her zamanki gibi konunun merkezindeydi. Deliliği, dokunaklı biçimde tanımlanıyordu. Kuşkusuz, romandaki kişiler bir bakıma bizim karikatürümüzdü ama olaylar gerçektir; gidişgelişlerimiz arasında bu serüveni yaşadığımız eski şato, Verfeuille de gerçektir. Bruce, Sutcliffe'e çok benzeyen roman kahramanı ile kendisini de biraz özdeşleştiriyordu. Yazar, onun için şöyle demişti: "Şimdilerde gerçek, yazarın işine yarayacak kadar çağdışı oldu. Gerçeği canlandırmak ve güncelleştirmek için sanattan medet ummalıyız."

Peki, ya kâğıt üzerindeki hayallere karşı gerçek kişiler ne olacak? İnsan ölmekle çağdışı kalır ama bu ölüm, ölenin arkadaşlarının aklını başına getirir ya da getirmesi gerekir. Onun kitabını okurken, bunu –gerçekle hayalî olanı nasıl birleştireceğimi– çok düşündüm. Şimdi o da ölmüştü ve Pia, kız kardeşim, evliliklerinin mutsuzluğunu günün birinde edebiyat tarihçileri incelesin diye, onun bütün yazılarını Verfeuille'deki çalışma odasına koymuştu. Mutsuzlukları, Pia'nın kötü bir eş olmasından kaynaklanmıyordu çünkü birbirlerini deli gibi severlerdi; mutsuzlukları, değişimin acı öyküsüydü – bu değişim Sutcliffe'i iç kaynaklarından yoksun bırakmış, kurutmuştu. Rob gibileri, aşırı bağlanırlar, aşırı duyarlı olurlar ve bunun sonucunda da kolayca kırılıverirler. Kız kardeşim bu satırları okusa, ellerini kulaklarına tıkar ve, "Hayır!" diye haykırdı. Ama söylediklerim gerçek.

Birkaç ay sonra, yarım ömür sürmüş ve Piers'in Delhi'ye atanmasıyla biraz aksamış olan o tuhaf dostluğumuzu yeniden pekiştirmek için, üçümüz de Piers'in doğduğu şehirde buluşacaktık. Bu yıl ikimiz de emekli olacak ve öykümüzün geri kalanını köhneleşen şatonun kalın duvarları arkasında Sylvie'yle birlikte yaşamak üzere Verfeuille'ye dönecektik. Bir bakıma kendimizi duvarların arkasına hapsedmek, dünyadan tümüyle el etek çekmek, üçümüz arasındaki onca sınavdan geçmiş ve yine de (en azından benim gözümde) varlığımın temel deneyimi olmuş bu uzun dostluğu geliştirip pekiştirmek için oraya dönecektik. Gerçekten de, verimliliği ve yoğunluğu açısından yaşamımda bu dostlukla karşılaştırabileceğim başka bir şey yoktu – Sylvie günün birinde aklını yitirdiği ve neredeyse kardeşini de kendisiyle birlikte deliliğe sürüklediği için talihsiz olan, üç köşeli bir aşk. Piers durakladı ve deliliğin eşiğinde durdu. Sanırım ben orada olmasaydım, o da, kız kardeşinin deliliğini düşünmekten kurtulmak için deliliği seçerek, akıldışının uzun yamaçlarından aşağı kayar giderdi. Şimdi her şey birdenbire değişmiş, altüst olmuştu. Piers ölmüştü ve şu andaki kişiliğime dönüşmüş olan benim için geleceğe yönelik çukur kapısı yoktu. Arkadaşımın yok oluşu, gerçeği altüst etmişti; yine de onsuz ve ondan sonraya kalmak duygusu, içimde gözyaşına yer vermeyen bir kopukluk, uysuk ve korkusuz bir alaycılık uyandırıyor. Aynada acı acı gülümseyen biri görünüyordu. Bu arada, uzaklarda, Montfave'tin yeşil gül bahçelerinde, Çin şalına sarınmış Sylvie yürüyor, ölmüş kardeşiyle yaptığı sessiz konuşma dudaklarını kıpırdatıyordu. Tam o anda Bruce ayağa fırlıyor ve kapana kısılmış bir hayvanın acısı ve öfkesiyle boş vagonu arşınlamaya başlıyor.

İçimi kaplayan bu gerçekten kopma duygusunda, yorgunluğun da büyük payı vardı kuşkusuz. İnsanların ölmesi zaman alır. Ölü Piers de, dostlarının belleğinde yeni yeni yer edinmeye başlıyordu. Soğuyan bedenydi, anıları değil. Ne zaman sızrayarak uyansam, onun ölmüş olduğu gerçeğini öfkeli bir sancıyla yeniden yeniden yaşıyordum. Bir an hiçbir şey olmuyordu, yalnızca bir boşluk – sonra bellek sustalı bıçak gibi açılıveriyor ve ben, onun gittiğini, kavramı kafamızda evcilleştirmeye yaracak bilgilerden yoksun olduğumuz, ölüm denilen o tekinsiz konuma girdiğini algılıyordum.

Piers ölürken, yıllar önce Mısır'da – çöl gnostiklerinin öğretilerinden sabırla damıtılmış Akkad'ın ellerinde paylaştığımız töreni anımsamış mıydı acaba? Bu öğretilerin onda derin izler bıraktığını biliyorum. Hele ölüm konusunda, tartışılmaz etkileri olmuştu. Çünkü o törenden sonra, ölmek kavramına önem yüklemek, olanaksızdı. Tüm bireysel ölümler, Tanrı'nın ölümüyle başladıkları noktaya geri dönüyordu. Bu düşüncenin o zaman beni nasıl dehşete düşürdüğünü anımsıyorum! Gülümseyişi sevecenlik dolu Akkad'a veda ederken, bize demişti ki: “Öğrendiklerinize aklınızı takmayın. En kısa zamanda o öğrendiklerinize dönüşün – *çünkü insan, bir oluşuma vardı mı, onu unuttur.*”

Kuşkusuz, bu öteki tür ölümle, bundan böyle insanda salt zamanın ölümünü gölgeleyecek olan gnostik ölümle, Akkad ve mezhebindekiler için bedeninin bir özensizlik, bir kendini kapıp koyveriş biçimi demek olan ölümle bağlantılıydı. Akkad, “İnsan, ölümden yarar sağlayacak büyük oyunu öğrenmeden ölüme göz yumarsa, ölmek bir kapris olmaktan öteye gitmez,” demişti.

Uçup giden geceye bakarken, Akkad'ın sözlerini ağır ağır yineledim içimden. Akkad'ın bu gece nerede olabileceğini merak ediyordum. Belki de ölmüştü! Piers ile

aramda yarım nabız vuruşundan daha az bir uzaklık var gibi geliyordu.

Görevlerimizin ve gezilerimizin yol açtığı koşullar göz önüne alınır, ilişkilerimizi neredeyse aralıksız sürdürebildiğimiz için yine de şanslı sayılırız. Giderek aşka dönüşen başlangıçtaki arkadaşlığımız, hiçbir zaman da-
lında solmadı. Issız şatolarında güzellikler ve kendi düşünceleriyle baş başa soyut bir yaşam süren ağabeyle kız kardeşi genç yaşında tanıdım. Ondan sonra da birbirimizden hemen hemen hiç ayrılmadık. Piers diplomat oldu, ben dışişleri hizmetinde doktorluk yapmaya başladım. Kaderin kötü cilvelerine rağmen en azından aynı zamanlarda komşu ülkelerde görevlendirildik. Talihimizin yaver gittiği birkaç kez de, o Fransız Elçiliği'nde, ben İngiliz Elçiliği'nde olmak üzere aynı ülkeye atandık. Böylece, Kahire ve Roma'yı birlikte tanıdık, Pekin ve Bern'i paylaştık, Madrid'i bölüştük. Sylvie, bizim vekilimizdi ve biz ne zaman birbirimizden ayrı düşsek, Sylvie ikimiz arasında mekik dokuyarak bizi paylaşırdı. Ama yaz tatillerimizi hep birlikte Verfeuille'de geçirirdik. Böylece, yer ve kişi değişikliklerine rağmen, yaşamlarımızın (ve buna bağlı olarak aşkımızın) çizgisi, hiç bozulmadan sürdü.

Daha sonra Sylvie istedi diye onunla evlendim. Bu evlilik, birbirimize olan aşırı bağlılığımızı daha da perçinledi. Uyurgezerler gibi ne yaptığımızı bilmiyor değilim; evlenmemizin psikolojik çözümsüzlüğünü pekâlâ biliyordum. Dahası, günün birinde Sylvie'nin aklını yitirebileceğini, evden uzaklaştırılıp Montfavet'nin, Vaucluse'deki derecikler ve kameriyeler arasında, bir Epidauros dinginliği yayan, dağınık yapılardan oluşmuş o koca tımarhanenin yeşil sessizliğine kapatılması gerekebileceğini de biliyordum. Bu konuda hiç pişmanlık duymadım.

Bu üç köşeli tutku, yaşamım boyunca beni büyüledi, ölünceye kadar da büyülemeye devam edecek. Bana *can verebilecek* kişileri bulduğumu biliyordum. Shakespeare'in sonelerindeki temaları ve karşı temaları, kendi yaşamımda yeniden yaşıyordum. Tutkumun efendisini-hanımını bulmuştum. Daha fazlasını kim ister?

Bütün kış, Güney'e göçen yabankazlarının sabahlara dek öttüğü, buzun çelik pençesine sıkışmış, karlarla çevrili bir göller ülkesinde yürüyüşler yapmıştım. İnsan, kurşuni kış görüntüleri arasında dolaşırken, her dönemde minik tüy kümeleriyle karşılaşır – kar, ağaçların arasında buruşmuş bir sofra örtüsü gibi uzanır. Yemeği yiyen çoktan gitmiştir. Kimi zaman, tilki, bir kuşun kafasını yemeyip bırakmış olur ama çoğu kez geride kalan yalnızca yenip yutulamayan tüyledir. Her yol ağzında, yeşil koruluklarda, deniz kıyısında yatan kurban hayvanlarının artıklarıyla, eski dünyada yapılan yürüyüşlerin de buna benzer olduğunu düşünüyordum. Daha sonraları, insanlar nasıl bahçelerinin ilk meyvelerini tanrılara sunmuşlarsa, eski dünyanın insanları da kurban ölümlerini sunmuşlardı. Belki Piers'in intiharı da (eğer bu akıl almaz şey gerçekse) buna benzer bir sunuştu. Ama hâlâ inanmıyordum. Ama eğer kendini öldürmediyse, ölümü kimin elinden oldu? Geçmişimizde olanların hiçbiri, bu şaşırtıcı gelişmeyi açıklamaya yetmiyordu. Dahası, Piers'in kavradığını ve inandığını iddia ettiği Akkad'ın gnostik görüşlerini düşünecek olursak, bu intihara bir açıklama getirmek büsbütün olanaksızdı. Ama durun bir dakika!

Akkad'ın bir sözü geliyor aklıma. Şuna benzer bir şeydi: "Bizim inancımızdaki kişiler, o sözde Tanrı'ya tüm hakları tanımamayı zamanla öğrenirler. Boş dünyanın ni-

metlerini, sofular ya da azizler gibi değil, intihardan sonra sağlıklarına yeniden kavuşmak üzere reddederler. Ama insan bunun için olgun olmalı.” Uykulu yolcunun kafasına birden saçma bir düşünce takıldı. Piers’in intiharının, bir dinsel tören cinayeti olabileceğini düşündü... Ne saçmalık! Akkad’ın sözlerini yineleyen, saflık derecesinde romantik arkadaşım gözümün önüne geliverdi. O, her şeyi aşırılığa vardırmaya hazırdı hep.

Ya Sylvie? Bana söyleyemeyeceği ne olabilirdi? Onu orada, Montfavet’de düşünmek, son iki yıldan bu yana olduğu gibi, o anda da beynime sancılar sapladı.

Ve sonunda eve varış, usulca ve bitkin bir halde ıssız istasyona – o tarihsel buluşma ve ayrılma noktasına iniş ama bu kez yalnız başıma. Bu ufak, köhne istasyon, ben de hep derin bir aşk ürküntüsü uyandırmıştır çünkü buraya hemen her dönüşümde, Sylvie orada hastabakıcısıyla el ele tutuşmuş, dalgın dalgın çevresine bakınarak beni beklerdi. Herhalde ben de hep onu orada bulmayı bekliyordum. Tren iç çekerek duruyor ve Güney ağzıyla, cızırtılı anonslar başlıyor. Işıklı pencerelerin ortasında çevreme bakınarak, öylece dikilip duruyorum.

İstasyon hiç değişmez; öyle sıradan, öyle eğreti, öyle taşralı bir görünümü vardır ki, bağlı olduğu zalim ve ünlü şehri hiç çağırıştırmasın.

Dışarıda karayel homurdanıyordu. Karları ağır ağır eriyen bahçelerde, seyrelmiş çimlerin çevirdiği gevşek palmiyeler vardı. Çiçek tarhlarında hâlâ kar kalıntıları görünüyordu. Ve tabii bir de, şafak treninin getireceği kısmeti bekleyen, lastik tekerlekli *fiacre*’lar¹ kuyruğu.

1. (Fr.) Fayton. (Y.N.)

Hem atlar, hem de sürücüler, bıkkınlık ve sıkıntıdan yarı ölü gibiydiler. Çok geçmeden, hepsi uyuyan şehre dağılırlardı çünkü bir sonraki tren, on biri geçecekti. Sürücülerden birini uyandırıp pazarlık ettim. Eski Royal Otel'e gidiyordum. Ama yola koyulup ağır aksak ilerlemeye başlayınca, içimden gelen bir dürtüyle, faytoncuya nehre doğru sürmesini söyledim. Onu görmek için karşı konulmaz bir istek duyuyordum; gençliğimizin o nehir tanrısının varlığı, pek çok şeyin gerçekliğini kanıtlar gibiydi. Kalenin dışından, duvarlar boyunca sarsıla sarsıla ilerledik. Zifirî karanlıktı, göz gözü görmüyordu. Ağaçlar üzerimizde kemer yapıyordu. Sonra birden nehrin sesi, rüzgârın hırıltısıyla buluştu. Çiftleşen kediler gibi. Arabadan indim, rüzgârın omuzlarımı kavradığını duyumsayarak, ağır ağır ilerleyen faytonun yanı sıra yürüdüm.

Havanın kurşuniliğinde, kıyıya çarparak takırdayan buz parçalarıyla dolup kabarmış su, mürekkep karasıydı.

Doğuya solgun bir ışık vuruyordu ama henüz şafak sökmüyordu. Gökyüzünde posta katarı gibi dizilmiş bulutlar ve ay ışığının soluklaşan huzmelerine bakınca, kendinizi Orta Asya'da sanabilirdiniz. Faytoncu homurdanıyor ama ben aldırış etmiyordum. Rüzgâr anaför yaptığı için bir elimle şapkamı, öteki elimle korkuluğu tutarak o ünlü, kırık köprüye bile gittim. Sönük bir ışık kiliseyi aydınlatıyordu ama o saatte duaya gelen kimse yoktu. İnsan inancının, taştan örülmüş, kopuk parmaklarını batıya doğru uzatan yıkılmış ve yenilenmiş bir kalıntısı. Piers'i düşündüm. Bir seferinde, Akkad'dan alıntı yaparak şöyle bir şeyler demişti: "Gerçekte ölen, geçmişin toplu imgesidir – bir dizi biçimde var olmuş dünyevi benliklerin tümü, insanın sonsuza dek sürmesini isteyeceği kusursuz bir dikkat ve kristal duruluğunda bir kavrayış ânında, bir arada odaklaşırlar." Bu ağdalı görüşler, rüzgârlı gecede ne ka-

dar da boş görünüyordu. Ama belki de, buraya uygun düşüyorlardı. Bu kasvetli kasaba tam yüz yıl Roma olmuştu, Hıristiyanlık âleminin ta kendisi olmuştu.

Ne de olsa, burası Avignon'du.

Otelde beni bekleyen mesajlar vardı ama o saatte yapabileceğimiz bir şey yoktu. Güneş doğana kadar yatağa uzanıp kestirdim, sonra bir kahve bulmak için dışarı çıktım, o eski şehri sevgi ve umutsuzluk içinde arşınlamaya başladım. Kaldırımlardaki ayak seslerimi bir hayatın ayak sesleri gibi duyuyordum. Avignon! Solgun ışıkları, sinsi kedileri, tersine dönmüş çöp tenekeleri, balık pullarının parıltısı, zeytinyağı, kırık camları, ölü bir akrebiyle hep aynı şehirde. Dünya çevresindeki gezilerimiz boyunca uzağında olduğumuz sürece, şehir iki yeşil nehrin birleştiği noktada mıhlanıp kalmıştı. Geçmiş, onu mumyalıyor; bugün ise değiştiremiyordu. Buradan giderek ve buraya dönerek, burayı anımsayarak ve unutarak nice yıl geçirmiştik. Bu şehir, kasvetli anıtları, gürültülü çanlarının dolgunluğu, alanlarının kokuşmuşluğu ortasında bizi hep beklemişti.

Ve bir anlamda bizler de, her uzaklaşmamızdan sonra onun bizi geri çağırmasını beklemiştik. Bu, yaşamımızın en belirleyici yanı olmuştu – Rob Sutcliffe'in çöküntüsü, Sylvie'nin yıkılması, şimdi de Piers'in intiharı. Bu şehir burada sonsuz yazlar boyunca güneşin altında yatarak, köhne kiremitli, birbirine yakın çatıları fırından yeni çıkmış börek görünümünü alana dek kavruldu durdu. Artık sinek pisliği gibi duran yitip gitmiş değerlerine, sonbaharda nehirden nem kapıp neredeyse eriyecek gibi görünmesine ve tüm çürümüşlüğüne rağmen, bu şehir yine de düşlerimizden eksik olmazdı. Sevmediğimiz bir tek köşesi bile yoktu.

Bu kahvede oturmuş saatin sekizi çalmasını beklerken Rob Sutcliffe’i pek aklıma getirmemiştim. Kız kardeşim Pia’nın... onu terk edişi su götürmez bir kesinlik kazandıktan ve Rob bir daha birlikte olamayacaklarını iyice kavradıktan sonra kendini bıraktı, bir iniş ve düşüş sürecine girdi. Çeşitli kulüplerin üyesi, serüvenci ve ünlü bir romancı niteliğinden... tam olarak hangi konuma olduğu belirsiz bu düşüş, başlangıçta azar azar ve ölçülü ilerleyen bir süreçti. Tiril tiril ketenlere olan merakıyla iki dirhem bir çekirdek halinden, kaykılmış şapkalı bir serseri durumuna geldi. Kitapları alıcı bulmaz oldu, o da kitap yazmayı bıraktı. Aşağı mahallede, bir “melek imalatçısı”nın evinde, kasvetli, kir pas içinde iki oda tuttu. Şehirliler, istenmeyen ya da gayrimeşru çocukları ufak bir ücret karşılığında yanına alıp, gerektiği gibi bakmayarak ve açlıktan öldürerek birkaç ay içinde “melek”e dönüştürme konusunda yazılı ve sözlü olmayan bir garanti sağlayan kocakarılarla “melek imalatçısı” adını takmıştı. Oda kiraladığı evin sahibi kocakarı, Rob’un son yıllardaki tek can yoldaşydı. Aç çocuklarla dolu o korkunç evdeki odasında ikisi baş başa oturur, kendilerinden geçinceye kadar içerlerdi. Rob simsiyah bir sakal bıraktığı, kendisine çarpıcı bir görünüm veren geniş kenarlı şapka ve pelerinle dolaşmaya başladığı için fiziksel görüntüsü de değişmişti. Yıkanmayı çoktan bırakmıştı ve dünyadan elini eteğini çekmiş münzeviler kadar pislik içindeydi. Pelerini, kirli ve üzerine sıçramış idrar lekeleriyle kaplı olduğu için seviyordu. Geceleri bile yatağına işemeye başlamış, bu kasıtlı çocuksuluktan şeytanca zevk duyar olmuştu. Diğer zamanlarda da işerken, pelerinin üstüne mutlak birkaç damla sıçratmaya özen gösteriyordu. Pelerine sinen kekre koku, ona büyük keyif veriyordu. Bir süre Toby’yle görüşmeye devam etti ama sonunda Toby’nin kendisini görmeye gelmesini istemedi. Bu çocukluğa

Büyük yenilgiler öylesine derine işler ki, yüzeyde gülümseyişin ötesinde hiçbir şey görünmez. Ve büyük, özel deneyimler yalnızca bir kez yaşanır, ne yazık!

Avignon: Kralların ve papaların şehri, tarihî Güney Fransa'nın başkenti, efsanevi Provence'ın kalbi. Diplomat Piers, kız kardeşi Sylvie ve İngiliz Doktor Bruce'un iç içe geçmiş spekülâtif yaşamları, patlak veren İkinci Dünya Savaşı'yla birlikte sonsuza dek değişir. Bu gelişme onları birtakım entrikaların, gnostik kültürlerin, dinî ritüellerin içine sürükler ve kendilerini savaş sonrası Avrupa'sını şekillendirecek felsefi ve estetik anahtarların, bilgelik arayışının peşinde, gizemli maceraların içinde bulurlar.

Beş kitaptan oluşan *Avignon Beşlisi*, Hitler Avrupa'sından Ortaçağ'a, Fransız şatolarından Mısır çöllerine uzanan, coşku ve dehşetin, tutku ve ölümün destansı bir senfonisi; yalnızca Lawrence Durrell tarafından yazılabilecek bir başyapıt.

"Durrell bir sihirbaz. Bulutlarla kaplı kuleler, muhteşem saraylar ve görkemli tapınaklar yaratıyor, içlerine giriyor, muazzam olay örgüleri kuruyor ve her daim kendine hayran bırakıyor."

The Times

#ingilizmodernleri #tarihiroman #macera #aşk #ölüm #gizem